

УДК 32.019.5 (316.77)

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.56.35>

ВПЛИВ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ ТА ДЕЗІНФОРМАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ В КРАЇНАХ ЄС

Іван Фомін

*Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди,
факультет соціальних і поведінкових наук,
кафедра політології, соціології і культурології,
вул. Алчевських, 29, 61002, м. Харків, Україна*

У статті розглядається вплив російської пропаганди та дезінформації на єдність країн Європейського Союзу (ЄС) щодо їх підтримки України у боротьбі з Росією, від початку нового етапу російсько-української війни у лютому 2022 року, коли країна-агресор перейшла до повномасштабної війни. Автор аналізує дезінформаційні кампанії Кремля, спрямовані на піддрив європейської єдності та поширення проросійських наративів у медіапросторі країн Європи. На основі праць класиків досліджень пропаганди, таких як Г. Лассвелл та сучасних аналітичних центрів, у статті підкреслюється важливість наукового аналізу сучасних інформаційних воєн у XXI столітті, особливо в умовах потенційного зростання кількості гібридних воєн.

Російська пропаганда використовує демократичні принципи свободи слова для поширення викривлених фактів та фейкових новин, що впливає на громадську думку європейців і створює перепони для єдиної підтримки України в ЄС. Автор наводить приклади конкретних наративів, які поширює Кремль, зокрема щодо нібито відповідальності НАТО за початок війни, заперечення ролі Росії як агресора, а також тезу про те, що підтримка України не відповідає національним інтересам країн ЄС. Стаття також розкриває, як проросійські сили в ЄС використовують внутрішні соціально-економічні проблеми для мобілізації протестних настроїв, що вигідно Кремлю. Зокрема, зазначено, що стратегічні інформаційні атаки Росії спрямовані на піддрив довіри до європейських урядів і політиків, з метою послаблення їхньої підтримки України.

Автор статті рекомендує активізувати європейську співпрацю для протидії російській пропаганді, зокрема через обмін інформацією та кращу координацію між державами та медіа. Крім того, у висновках автор пропонує посилювати незалежні ЗМІ та розширювати доступ до правдивої інформації, особливо в країнах, що піддаються впливу російських інформаційних операцій.

Ключові слова: війна Росії проти України, інформаційна війна, пропаганда, дезінформація, російські наративи, громадська думка в країнах ЄС, ризики та загроза демократії, контрнاراتиви та інформаційна безпека.

Постановка проблеми. Від початку повномасштабного вторгнення країни-агресора в лютому 2022 на територію суверенної української держави Європейський Союз підтверджує свій статус надійного демократичного партнера України, надаючи всебічну підтримку українському народові у вигляді військової, фінансової та гуманітарної допомоги. Проте на згуртованість і єдність серед країн-членів ЄС щодо обсягів та форм підтримки України, а також запровадження санкційної політики проти Росії суттєво впливає російська пропаганда. «Президент РФ Путін та його пропагандисти не приховують, що ведуть інформаційну війну проти Заходу. Вони вміло використовують демократичні принципи свободи медіа та слова, ЗМІ та соціальні мережі, щоб інфільтрувати свої наративи та фейки в європейський інформаційний простір» [7]. За допомогою потужної пропаганди та маніпуляцій в європейському медіа просторі кремлівський режим активно намагається

поглибити розбіжності та підірвати єдність ЄС, з метою вплинути на політичний ландшафт і процеси ухвалення рішень у країнах Європи щодо підтримки України у її боротьбі проти агресора.

Посилаючись на тезу класика у сфері досліджень пропаганди та її впливу на суспільство Г. Лассвелла: «Вовк пропаганди ховається в овечій шкурі розуму за допомогою властивих йому пасток» [12, р. 221], важливо підкреслити, що успіхи пропагандистської машини Кремля в інформаційному полі європейських країн можуть мати руйнівні наслідки не лише для України, а і загалом для стабільності й демократії в Європі. Саме тому наукове осмислення сучасної пропаганди та її ролі у формуванні громадської думки в умовах гібридних війни XXI століття безсумнівно належить до пріоритетних напрямів дослідження сучасної політологічної науки.

Актуальність дослідження. Теоретичні основи аналізу інформаційно-комунікаційного простору політики та ролі пропаганди у формуванні громадської думки були закладені на основі фундаментальних досліджень таких науковців, як Е. Бернейс, Ж. Бодрійяр, П. Бурдье, Е. Герман, Ф. Гоффман, Дж. Грюніг, Ж. Елльоль, Р. Еман, Е. Кац, Дж. Кін, С. Коен, П. Лазарсфельд, Г. Лассуелл, В. Ліппман, М. Маклюен, Р. Мертон, Дж. Найт, Е. Нойман, М. Прайс, Е. Тоффлера, О. Фрідман, Р. Харріс, Н. Хомський, Г. Шпіро та ін.

Серед вітчизняних науковців, які зробили значний внесок у дослідження проблематики інформаційних війн та їх інструментів, таких як пропаганда, дезінформація, фейкові новики, боти тощо, слід відзначити праці Н. Авер'янової, А. Баровської, О. Висоцького, Т. Воропаєвої, Ю. Горбаня, О. Дарморіз, Ж. Денисюк, Д. Дубова, Б. Іваницької, Н. Карпюк, У. Коруц, О. Куцької, А. Лукашенко, С. Люлька, Я. Малика, М. Назар, Д. Мещерякова, Д. Павлова, Б. Прокопенка, О. Саган, М. Туранського, О. Фролової та ін.

Методи дослідження. Для оцінки впливу російської пропаганди на формування громадської думки в країнах ЄС, а також для визначення ризиків демократії та стабільності в європейському просторі застосовано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, серед яких: теоретичний аналіз, системний аналіз, структурно-функціональний аналіз, порівняльний аналіз та метод кейс-стаді. Для аналізу та систематизації даних щодо впливу дезінформації та пропаганди в контексті гібридної війни РФ проти України та інформаційних атак на країни ЄС було використано матеріали з офіційних джерел міжнародних аналітичних центрів, зокрема Інституту стратегічного діалогу (Institute for Strategic Dialogue, ISD), Центру європейської політичних досліджень (Center for European Policy Analysis, CEPA) та ін. Методологічною основою дослідження також стали дані провідних європейських видань, таких як BBC, Deutsche Welle, La Monde, Reuters та ін., та численні публікації вітчизняних і зарубіжних науковців.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стратегія режиму Путіна, спрямована на утримання країн колишнього радянського табору в орбіті кремлівської влади, з часом трансформувалася в одержимість імперською ідеєю відновлення СРСР 2.0 під наративом «єдності слов'янських народів». Зокрема у 2005 році Адміністрацією президента Росії було створено спеціальне управління міжрегіональних і культурних зв'язків із зарубіжжям, яке було покликане відновити вплив на пострадянському просторі та запобігти кольоровим революціям [8].

Вихід Польщі, Угорщини, Чехії, Словенії, Естонії, Литви, Латвії, а згодом і Грузії, Молдови та України на проєвропейський шлях розвитку був сприйнятий Путіним та кремлівською елітою як серйозна геополітична загроза. У відповідь на це російський режим в особі Путіна розпочав низку військових компаній, спрямованих на підкорення держав, незалежність яких була визнана міжнародною спільнотою на ще початку 1990-х років

(Чечня, Грузія, Україна та ін.) [2]. Паралельно з цими агресивними діями Росія почала інформаційну кампанію в Європі, спрямовану на висвітлення військово-політичних подій у викривленому світлі проросійської позиції. Інформаційний тиск через пропаганду та дезінформацію, кібератаки та втручання у вибори поступово стали основними інструментами кремлівської геополітики проти європейської єдності у підтримці молодих демократій в їх боротьбі за суверенітет [9; 10].

У дослідженні Х.А. Конлі наголошується, що з середини 1990-х років Росія систематично інвестує значні фінанси в просування ключових історичних, релігійних та ідеологічних наративів концепції «Русского мира». Ця діяльність включає розгалужену мережу політичних, бізнесових, наукових, культурно-мистецьких, релігійних та інших зв'язків з європейською громадськістю, ставлячи за мету вплинути на політичні переконання пересічних європейців та змінити їх електоральну поведінку на користь інтересів російської політики [8]. Схожі твердження, щодо використання Кремлем пропаганди та дезінформації, наводить група вітчизняних дослідників під головуванням Д. Дубова: «пропаганда та дезінформація ще з радянських часів є поширеним методом «активних заходів», використовується для масштабних кампаній у багатьох державах, підтримуючи меседжі Москви на всіх рівнях та забезпечуючи інформаційний супровід російських воєнних кампаній спочатку проти Грузії, а зараз і проти України. Мета цих кампаній – сформуванню потрібну для Росії громадську думку, вплинути на політичний порядок денний, створити нові (а частіше – загострити наявні) протиріччя у суспільствах, сприяти приходу до влади проросійських політичних сил» [6].

Дешеві російські енергоносії та численні колаборації з російським бізнесом сприяли формуванню потужного проросійського лобі в європейських країнах. Лідери політичних партій, журналісти, науковці, представники церкви та інші «лідери думок», разом з багатомільйонною російською діаспорою, активно просували й зміцнювали проросійські настрої в Європі [13]. З 24 лютого 2022 року відверта проросійська риторика в країнах ЄС стала проблематичною, проте вона нікуди не зникла, а набула завуальованих форм. Режим Путіна, намагаючись реалізувати свої стратегічні плани щодо підкорення України та заявляючи про лідерські позиції Росії на міжнародній арені, робить ставку на тактичні дії, які включають численні інформаційні атаки. Ці атаки спрямовані на просування проросійських інтересів та дестабілізацію ситуації в європейських країнах. Метою цього, згідно з задумом російської влади, є послаблення або повне припинення підтримки України з боку демократичних партнерів Європи. Саме тому принципово важливим є моніторинг європейського медіапростору задля виявлення типових проявів російської дезінформаційної кампанії проти України та пошуку інструментів протидії цьому деструктивному інформаційному впливу.

Розглянемо найбільш поширені прояви російської пропаганди та дезінформації в європейському інформаційному просторі, які Кремль активно використовує з 2022 року для впливу на громадську думку європейців.

«Війна Росії проти України це результат відповіді на провокації з боку НАТО». Паралельно з конвенційною війною на території України, Росія у 2022 році розпочала масштабну дезінформаційну кампанію в Європі, спрямовану на виправдання війни проти України та прагнення звинуватити країни-члени Північноатлантичного Альянсу у провокаційних діях, які нібито призвели до «симетричної відповіді» Кремля [10].

Як наголосив керівник відділу стратегічних комунікацій дипломатичної служби ЄС, Європейської служби зовнішніх дій Л. Гюльнер, у багатьох російських наративах причина і наслідок навмисно перевернуті. «Мова завжди полягає в тому, щоб показати, наскільки

Росія насправді загрожує, перебуває в облозі, їй загрожує Україна, і тому вона повинна захищатися, роблячи війну не більш ніж стримуванням» [5]. Прикладом ефективності російської дезінформації та пропаганди є результати дослідження Центру моніторингу, аналізу та стратегії в Німеччині, які продемонстрували, що 40% німців частково або повністю погоджуються з твердженням, що війна Росії проти України була необхідною відповіддю на провокації НАТО [5].

Насправді ж «розширення кордонів НАТО», про яке неодноразово заявляв В. Путін, було відповіддю Альянсу на анексію Криму та частини Донецької і Луганської областей України у 2014 році, та було спрямоване на зміцнення обороноздатності та підвищення матеріально-технічної підготовки східноєвропейських держав-членів НАТО [11; 13; 14].

«Росія не агресор, а учасник війни в Україні». Основною метою російської пропаганди є закріплення в європейському медійному просторі усталеного нарративу «війни в Україні», який передбачає навмисне зміщення акценту з Росії як країни-агресора на нібито «внутрішній громадянський конфлікт» в Україні. А. Горолицький в інтерв'ю Радіо Свобода зазначив: «Вираз про «війну в Україні» став уже настільки усталеним, що журналісти навіть поважних західних медіа використовують його без необхідного важливого контексту вже несвідомо. Але те, що саме Росія є не лише стороною у війні, але і є агресором, може бути очевидним для журналістів або людей, занурених у суспільне життя» [7].

Це сприяє формуванню серед європейців хибної думки про внутрішні причини війни, зокрема мовні, релігійні, ідеологічні тощо. Російська пропаганда активно використовує дезінформацію, маніпуляції, фейкові новини та інші інформаційні стратегії для створення у європейської аудиторії викривленого уявлення про причини та цілі війни в Україні [4], а також для дискредитації підтримки, яку країни ЄС надають Україні. Застосовуючи ці пропагандистські інструменти, російська влада намагається вплинути на суспільно-політичні настрої європейської громадськості, щоб трансформувати їх у конкретні політичні рішення європейських лідерів щодо зменшення або припинення підтримки України у її боротьбі проти агресора.

«Пріоритет українського питання над національними інтересами громадян ЄС». Наступним проявом впливу Росії на свідомість та настрої європейців є активне поширення проросійськими інформаційними агентами тези про провину українців у соціально-економічних проблемах в країнах Європи. Наголошуючи на зростанні цін і податків, конкуренції за робочі місця, значних витратах на державні соціальні програми для українських біженців та загалом генеруванні ідеї, що українське питання є пріоритетним для європейських урядовців аніж національні інтереси, Росія не лише вдається до спроби відвернути увагу від війни в Україні, а й реалізувати частину більш загрозливої кремлівської стратегії, що полягає у дестабілізації ситуації за рахунок створення «вікна можливостей» для ультраправих сил у ЄС, часто пов'язаних із російським фінансуванням.

Яскравим прикладом є блокування у 2023-2024 рр. польського та литовського кордонів місцевими фермерами та перевізниками. Очевидно, що головним бенефіціаром цих протестів була Росія, оскільки такі дії не лише створювали осередки суспільно-політичної напруги між громадянами ЄС та українцями, як між основними партнерами у демократичному союзі проти країни-агресора, а й безпосередньо впливали на перебіг бойових дій у російсько-українській війні, що не було на користь ЗСУ. Традиційно учасниками подібних протестних акцій є націоналістичні та праворадикальні політичні сили, які прагнуть конвертувати невдоволення місцевого населення в політичні дивіденди у вигляді перемоги на виборах.

Загалом європейські чиновники констатують «Ми бачимо зростання кількості та якості прокремлівських кампаній» [5] та відзначають різке збільшення масштабів подібної діяльності після 24 лютого 2022 року та окремий сплеск напередодні виборів до Європейського парламенту, які відбудуться в червні. У тому, що стосується дезінформації навколо виборів, «Росія залишається найпомітнішим гравцем», кажуть у Євросоюзі. Йдеться про цілеспрямовану скоординовану кампанію із залученням різних соціальних мереж, сайтів, що взаємодіють один з одним, використання подібних сайтів як джерел та інших видів діяльності [5].

К. Бенюк досліджуючи «кремлівський слід» в політичних процесах ЄС наголошує на тому, що навіть «у резолюції Європарламенту пишуть, що Росія встановила контакти з партіями, діячами та рухами, щоб спиратися на активних в інститутах Союзу, щоб легітимізувати позиції Росії, підтримати рухи за незалежність та уряди-проксі й наполягати на послабленні санкцій і пом'якшити наслідки міжнародної ізоляції» [1] та що «депутати від певних політичних груп, а також деякі незалежні депутати поширюють у парламенті відверту прокремлівську пропаганду» Тобто Європарламент напряму пов'язує розбудову Росією такої агентурної мережі, мережі політичного впливу, та поширення російської пропаганди. «Приголомшені вірогідними повідомленнями, які проливають світло на спроби Росії розпалювати розбіжності між європейськими громадянами шляхом вербування членів Європарламенту як агентів впливу, а також її зусиллями з системного створення системи залежностей через європейські політичні партії, які потім діють як підсилювачі кремлівської пропаганди та служать її інтересам» [1].

Логіка кремлівської інформаційної атаки спрямована на зростання популярності правих сил в Європі є цілком очевидною і як справедливо зазначають західні оглядачі «все це додає невизначеності щодо майбутнього політичного напрямку Європи» [11; 14]. Прихід до влади політичних партій «Альтернатива для Німеччини» (Німеччина), «Національне об'єднання» (Франція), «Фідес» (Угорщина), «Курс – соціальна демократія» (Словаччина) та ін. прогнозовано означатиме дрейф у бік проросійської політики.

«Маленька Україна не може виграти у війні з великою Росією». Російська пропаганда активно поширює тезу про безперспективність підтримки України в її боротьбі з агресором, оскільки переваги РФ у фінансах, озброєнні та людських ресурсів нібито не дають шансів Україні на перемогу [3; 4]. Паралельно з цим просувається ідея про те, що не варто провокувати Путіна на ескалацію, зокрема ядерну. Згідно з цією логікою, нібито доцільно «пожертвувати Україною» заради досягнення умовних домовленостей, що можуть задовільнити імперські амбіції російського диктора Путіна і таким чином запобігти розширенню географії війни на територію ЄС.

Однак, якщо навіть залишити осторонь моральну складову таких тверджень, історичні аналогії чітко показують, що подібна слабкість європейських лідерів може мати набагато масштабніші наслідки, прикладами є Перша та Друга світові війни [2].

Висновки. Запровадження санкцій проти медіаресурсів, що поширюють російську пропаганду, справді викликає потужну реакцію Кремля у вигляді звинувачень у цензурі та порушенні свободи слова. Однак, такі заяви самі по собі є підтвердженням ефективності санкційної політики ЄС, оскільки вони завдають шкоди можливостям російських пропагандистів впливати на європейську аудиторію. Важливим елементом у цьому контексті є подальше зміцнення цих зусиль, які можуть бути підсилені наступними заходами:

Посилення моніторингу медіа. Регулярний аналіз медіапростору на предмет поширення дезінформації дозволить швидше виявляти та нейтралізувати пропагандистські кампанії.

Розвиток та зміцнення медіа грамотності. Підвищення рівня обізнаності населення щодо маніпуляцій у медіапросторі допоможе протистояти пропаганді на індивідуальному рівні.

Модернізація законодавства у сфері прозорості медіа. Удосконалення законів щодо джерел фінансування медіаресурсів та розміщення серверів дозволить відслідковувати та контролювати канали, через які фінансуються і поширюються проросійські наративи.

Підтримка незалежної журналістики. Європейський Союз має продовжувати підтримувати незалежні медіа, які можуть протистояти дезінформації та створювати об'єктивний інформаційний простір.

Скоординовані дії ЄС. Тісна співпраця між країнами ЄС у сфері протидії дезінформації та пропаганді, включаючи обмін інформацією про кіберзагрози та інформаційні атаки, підвищить ефективність реагування на подібні виклики.

Підвищення відповідальності соціальних мереж. Вимога від соцмереж швидше і ефективніше реагувати на поширення дезінформації та блокування підозрілих акаунтів забезпечить швидку нейтралізацію пропагандистських кампаній.

Розробка та поширення контрнарративів. Створення та активне просування контрнарративів, що базуються на фактах і європейських цінностях, дозволить ефективніше нейтралізувати російську пропаганду.

Ці заходи дозволять ЄС не лише реагувати на інформаційні атаки Кремля, але й формувати стійке інформаційне середовище, що підтримує демократичні цінності та захищає суспільства від впливу ворожих пропагандистських наративів.

Список використаної літератури

1. Бенюк К. Європейські руки Путіна: як Росія впливає на громадську думку в ЄС. Еспресо, 26 червня 2024. URL: <https://espresso.tv/poyasnuemo-evropeyski-ruki-putina-yak-rosiya-vplivae-na-kraini-es>
2. Ван Харпер М. Х. Війни Путіна. Чечня, Грузія, Україна. Незасвоєнні уроки минулого. Харків: Vivat, 2015. 304 с.
3. Війна слів і сенсів: Центрально-Східна Європа у боротьбі з російськими наративами (підсумковий аналітичний звіт). Детектор медіа, 30 квітня 2024. URL: https://detector.media/propahanda_vplyvy/article/226165/2024-04-30-viyna-sliv-i-sensiv-tsentralno-skhidna-ievropa-u-borotbi-z-rosiyskymu-naratyvamy-pidsumkovyy-analitychnyy-zvit/
4. Ключковська Я. Чи виграла Україна війну нарративів? Детектор медіа, 19 квітня 2022. URL: <https://detector.media/infospace/article/198464/2022-04-19-chy-vygrala-ukraina-viynu-naratyviv/>
5. Польська К. Дослідження: Росія — головний поширювач дезінформації в ЄС. Deutsche Welle, 15 травня 2024. URL: <https://www.dw.com/uk/doslidzenna-rosia-golovnij-posiruvac-dezinformacii-v-es/a-69091173>
6. Фейки, пропаганда, дезінформація та виборчий процес: як нам захистити демократичні практики? / за заг. ред. Дубова Д.В. Київ: ТОВ «Видавництво Сталь», 2019. 254 с. URL: https://spa.ukma.edu.ua/old/wp-content/uploads/2019/11/Fake_News_And_Elections_Report.pdf
7. Шевченко С. Міни інформаційної війни: як російська пропаганда пробиває собі шлях до чеських медіа? Радіо Свобода, 29 серпня 2024. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/information-war-russia-propaganda-disinformation/33098545.html>
8. Conley H. A. Putin's Invasion of Ukraine and the Propaganda that Threatens Europe. Center for Strategic and International Studies (CSIS), 2015. URL: <https://www.jstor.org/stable/resrep37462>

9. Containing Russia, Securing Europe. CEPA, 31 січня 2024. URL: <https://cepa.org/comprehensive-reports/containing-russia-securing-europe/>
10. Karpchuk N. The Russian Federation Propaganda Narrative. *Toruńskie Studia Międzynarodowe*, 2021, 14. URL: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=985434>
11. Klug T., Baig R. Fact check: Russia's disinformation campaign targets NATO. *Deutsche Welle*, 13 лютого 2023. URL: <https://www.dw.com/en/fact-check-russias-disinformation-campaign-targets-nato/a-64675398>
12. Lasswell H. D. *Propaganda technique in the world war* / Harold D. Lasswell. London: K. Paul, Trench, Trubner & co., ltd., New York: A. A. Knopf, 1927. 233 p.
13. Nabozhniak O., Tsekhanovska O., Castagna A., Khutkyy D., Melenchuk A. Revealing Russian influence in Europe: Insights from Germany, France, Italy and Ukraine. Kyiv: Institute of Innovative Governance, 2023. URL: <https://www.gmfus.org/sites/default/files/2024-01/revealing-russian-propaganda-3%5B71%5D.pdf>
14. Strupczewski J., Kar-Gupta S., Melander I. Far-right advances in EU election, France calls snap national vote. *Reuters*, 10 червня 2024. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/european-parliament-poised-rightward-shift-after-final-voting-2024-06-09/>

INFLUENCE OF RUSSIAN PROPAGANDA AND DISINFORMATION ON THE FORMATION OF PUBLIC OPINION IN EU COUNTRIES

Ivan Fomin

*H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University,
Faculty of Social and Behavioral Sciences,
Department of Political Science, Sociology and Cultural Studies,
Alchevskyyh st., 29, 61002, Kharkiv, Ukraine*

The article examines the impact of Russian propaganda and disinformation on the unity of the countries of the European Union (EU) regarding their support for Ukraine in the fight against Russia, from the beginning of a new stage of the Russian-Ukrainian war in February 2022, when the aggressor country moved to a full-scale war. The author analyzes the Kremlin's disinformation campaigns aimed at undermining European unity and spreading pro-Russian narratives in the media space of European countries. Based on the works of classics of propaganda research, such as G. Lasswell and modern think tanks, the article emphasizes the importance of scientific analysis of modern information wars in the 21st century, especially in the face of a potential increase in the number of hybrid wars.

Russian propaganda uses democratic principles of freedom of speech to spread distorted facts and fake news, which affects the public opinion of Europeans and creates obstacles to the unanimous support of Ukraine in the EU. The author gives examples of specific narratives disseminated by the Kremlin, in particular regarding the alleged responsibility of NATO for the outbreak of war, the denial of Russia's role as an aggressor, as well as the thesis that supporting Ukraine does not meet the national interests of the EU countries. The article also reveals how pro-Russian forces in the EU use internal socio-economic problems to mobilize protest sentiment, which is beneficial to the Kremlin. In particular, it is noted that Russia's strategic information attacks are aimed at undermining confidence in European governments and politicians, in order to weaken their support for Ukraine.

The author recommends intensifying European cooperation to counter Russian propaganda, in particular through the exchange of information and better coordination between states and the media. In addition, the author proposes to strengthen independent media and expand access to truthful information, especially in countries exposed to Russian information operations.

Key words: Russia's war against Ukraine, information warfare, propaganda, disinformation, Russian narratives, public opinion in EU countries, risks and threats to democracy, counter-narratives and information security.